

Állásfoglalás

Az ELTE TTK Kémiai Intézet Professzori Tanácsa az alábbi indoklás alapján kéri és elvárja az ELTE közbeszerzési eljárások szabályozásának és gyakorlatának haladéktalan felülvizsgálatát, az ezzel járó adminisztratív terhek azonnali és jelentős enyhítését.

Indoklás:

Előzetesen leszögezzük, hogy a közbeszerzést mint intézményt önmagában helyénvalónak tartjuk. A szándék, miszerint a közpénzek elköltése felett ellenőrzést kell gyakorolni, helyes.

Az elmúlt évek gyakorlata azonban oda vezetett, hogy a közpénzek törvénytelen elköltését mindenáron megelőzni akaró adminisztratív erőfeszítések ellehetetlenítették a munkavégzést Egyetemünkön. Nevetségesen kis költségű eszközök vagy szolgáltatások sok hónapig, akár évekig húzódó beszerzése többek között versenyképtelenséget teremt. Az apparátus költsége vélhetően jóval magasabb, mint amennyi közpénz esetleg nem optimális elköltés során megtakarítható.

A jelenlegi helyzet érthetetlen, értelmetlen, életszerűtlen és káros.

Úgy látjuk, hogy ez a helyzet nem megfelelő jogi szabályozásból, illetve a jogszabálynak való megfelelni akarás végletes túlzásából adódik. A jelenlegi állapotok felszámolása, megváltoztatása – véleményünk szerint – történhet részben helyi, részben jogalkotói szinten.

Jogalkotói szint:

1. Tegye a jogalkotó egyértelművé, hogy milyen esetekben kell a beszerzéseket egybe számítani. Legyen világos a jogszabályból, hogy olyan esetekben, amikor a beszerzések egymástól független kezdeményezések, még akkor se kelljen azokat egybe számítani, ha történetesen egy adott intézményen belülről származnak. A jelenlegi gyakorlat leginkább a nagy intézményeket, így az Egyetemeket sújtja.
2. A fenti javaslat teljesülése esetén már jelentősen csökkenne az adminisztrációs teher, de emellett is meg kell szüntetni azt a redundanciát, ami abból származik, hogy, egyrészt az egyes beosztásokra, pozíciókra kinevezett munkatársak a kinevezési procedúra alatt igen komoly megmérettetésen esnek át, ami által megkapják a bizalmat az adott munkakör betöltésére. Másrészt ezek után minden eszközzel (pl. alkalmatlan közbeszerzési szabályok ésszerűtlen alkalmazásával) gátolják, lassítják a pénzügyeket is érintő tevékenységeket.
Sokkal célszerűbb lenne egy olyan jogszabályi környezet, ami szabad kezet ad az érintett munkatársaknak (témavezetőknek, tanszékvezetőknek, igazgatóknak, stb.) a rájuk bízott anyagi erőforrások felhasználásában, de kemény szankciókkal sújtja azokat, akik ezzel visszaélnak és törvénytelenséget követnek el.
3. Azonnali hatállyal szűnjön meg a központi közbeszerzési kötelezettség (KEF) a felsőoktatásban és a kutatásban legalább a következő területeken: papír, írószer; informatikai eszközök és nemzetközi utazásszervezés.
4. Kerüljön áttekintésre az átláthatósági nyilatkozat-kényszer követelménye és az pl. utazásszervezés, open access publikációk vonatkozásában azonnali hatállyal szűnjön meg.
5. Kerüljön megszüntetésre a miniszterelnökségi engedélyeztetési rendszer a felsőoktatási és a kutatási közbeszerzések vonatkozásában.

Egyetemi szint:

1. Vállalja fel az ELTE vezetése a jelen jogszabályi környezetben is, hogy nem számítja egybe a független beszerzéseket (pl. független pályázatok, adott szintű szervezeti egységek), mert ez – meggyőződésünk szerint – nem a közbeszerzési szabályok törvénytelen megkerülése. Ezt a javaslatunkat a következőkkel kívánjuk alátámasztani.
 - a. Általában igaz, hogy a Közbeszerzési Törvény (Kbt.) nem köti meg konkrétan a beszerző szervezet kezét, nincs olyan szabály például, hogy önálló gazdálkodási egységen belül egybe kellene számítani (hasonló) beszerzéseket. A beszerző mérlegelhet az idő és a műszaki-gazdasági funkció szerint. Esetünkben a műszaki-gazdasági funkció értelmes és törvényes érvényesítése lenne a lehetséges kiút a jelenlegi lehetetlen helyzetből.
 - b. Az ELTE Közbeszerzési Szabályzat (EKSz) 1. mellékletéből idézve: „A műszaki és gazdasági funkció egysége az adott beszerzés tárgyával és feltételeivel összefüggésben vizsgálható minden esetben. Nincs konkrét, a Kbt.-ben foglalt és minden esetben követhető szabály, mindig az adott konkrét beszerzés a döntő.”
 - c. Ugyanez a melléklet később így fogalmaz a beszerzések részekre bontásáról: „A közvetlen felhasználási cél szem előtt tartásával vizsgálandó, hogy az áruk jellemzően eltérő cél megvalósítását szolgálják-e, illetve eltérő felhasználásúak-e, vagy sem? Ha a termékek jellemzően eltérő cél megvalósítását szolgálják, illetve eltérő felhasználásúak, akkor a műszaki és gazdasági funkcionális egység nem áll fenn, részekre bontható.”

Ezekre a pillérekre támaszkodva bátran kijelenthető, hogy pl. két független kutatási pályázat vegyszerbeszerzései abszolút különböző célt szolgálnak, így azt egybeszámítani nem kell. Hasonló igaz a pályázati pénzből beszerzett bármilyen másra, még az irodaszerekre, informatikára, de utazási szolgáltatásokra, stb. is.

Hasonlóképpen érvelhetünk az egyes szervezeti egységek egybeszámításánál. Az ELTE karai oly mértékben eltérő oktatási feladatokat látnak el, hogy a műszaki-gazdasági funkció különbözősége itt is tetten érhető, ezért azok önállóan kezelendők közbeszerzési kötelezettség szempontjából. Tehát minimum a karok, esetleg az intézetek önálló beszerzési egységként való kezelését javasoljuk.

Megjegyzendő, hogy a pályázati pénzeknek csak a rezi hányada szolgál azonos célt (az ELTE üzemeltetését), az arra vonatkozó közbeszerzési kötelezettséget senki sem vitatja.

2. Decentralizálja az ELTE vezetése a beszerzéseket! Értelmetlen dolog pl. egy repülőjegyet úgy megvásároltatni, hogy ahelyett hogy az utazni szándékozó kolléga egy fél óra alatt az interneten ezt megtehetné, be kell kapcsolni az intézeti, kari, egyetemi szintet, ami több hetes procedúra, és közben az utazási költségek az értelmetlen időhúzás hatására jelentősen megemelkednek.
3. A fenti ügymenet jelentős humánkapacitást köt le, ezért végezzen számítást az ELTE vezetése arra vonatkozólag, hogy a közbeszerzések bonyolítása mekkora bértömeget igényel, és ebből vonja le a megfelelő következtetéseket, azaz valósítsa meg az előző pontban vázolt javaslatot.

4. Az ELTE vezetése vizsgálja meg, hogy az Nftv 100. § szakaszban leírt, az állami felsőoktatási intézményekben folytatott K+F aktivitásra vonatkozó szabályozás az egyetemen belül hogyan valósítható meg.
5. Az ELTE adjon ki egy – az egyetemen belüli – közbeszerzési folyamatot leíró útmutatót (protokollt), fogalmazza meg az egyes szinteket, az egyes szereplők (pl. dékán, intézet-, ill. tanszékvezető, témavezető, projektmenedzser, ügyintéző, adminisztrátor) feladatát és a kapcsolódó elvárásokat.

Úgy véljük, hogy a Kbt. és jelenlegi gyakorlati alkalmazása elviselhetetlen terheket ró az oktatókra és kutatókra, ezért elvárható, hogy az ELTE vezetése egyrészt maximálisan használja ki a törvényi szabályozás megengedő jellegét, másrészt tegyen meg mindent a felesleges frusztrációktól mentes oktató és kutatómunka végzése érdekében.

Összegezve: Javasoljuk, hogy a Kar, mint kiemelten érintett egysége az Egyetemnek, hozzon létre egy *ad hoc* bizottságot, amely megvizsgálja, elemzi az ELTE – a Kar által ismert – közbeszerzési gyakorlatát és javaslatokat dolgoz ki annak átalakítására. E bizottság – kiegészülve megfelelő közbeszerzési jogban jártas szakemberekkel – tegyen javaslatot az ELTE rektori/kancellári vezetésének a) az ELTE Közbeszerzési szabályzatának felülvizsgálatára, szükség esetén átalakítására és b) a közbeszerzési törvény módosítására vonatkozóan is.

Budapest, 2017. április 19.

Dr. Hudecz Ferenc
egyetemi tanár
a Kémiai Professzori Tanács elnöke

Elfogadta – egyhangú szavazással – az ELTE TTK Kémiai Intézet Professzori Tanácsa 2017 április 19-i ülésén.